

Narodowy Bank Polski
Departament Systemu Płatniczego

INFORMACJA O KARTACH PŁATNICZYCH
II KWARTAŁ 2010 r.

Warszawa, wrzesień 2010 r.

SPIS TREŚCI

Streszczenie	strona 3
Liczba kart płatniczych	strona 5
Ogólna liczba kart płatniczych	strona 5
Karty płatnicze w podziale na rodzaje według systemów kartowych	strona 5
Karty płatnicze w podziale na rodzaje według sposobu rozliczania transakcji	strona 6
Karty debetowe	strona 6
Karty kredytowe	strona 7
Karty obciążeniowe	strona 9
Karty płatnicze w podziale na rodzaje według technologii zapisu danych	strona 10
Transakcje z wykorzystaniem kart płatniczych	strona 11
Liczba transakcji	strona 11
Wartość transakcji	strona 13
Transakcje bezgotówkowe	strona 14
Dane pochodzące z sektora bankowego	strona 14
Dane od agentów rozliczeniowych	strona 16
Infrastruktura kart płatniczych	strona 17
Bankomaty	strona 17
Punkty handlowo-usługowe	strona 19
Punkty oferujące usługę cash back	strona 20
Tabela nr 1 Liczba kart płatniczych	strona 22
Tabela nr 2 Liczba transakcji kartowych	strona 23
Tabela nr 3 Wartość transakcji kartowych	strona 24
Tabela nr 4 Transakcje bezgotówkowe oraz gotówkowe	strona 25
Tabela nr 5 Bankomaty oraz usługi Cash back	strona 26
Tabela nr 6 Terminale POS oraz imprintery	strona 27

STRESZCZENIE

Najbardziej widoczną zmianą na polskim rynku kart płatniczych, która miała miejsce w II kwartale br., jest zmniejszenie się liczby kart płatniczych pozostających w obiegu - z poziomu 32,8 mln szt. do 32,2 mln szt., tj. o 1,8% (tabela nr 1, str. 22). Spadek dotyczył głównie kart kredytowych.

W II kwartale br. liczba kart kredytowych zmniejszyła się o 625 tys., co oznacza spadek o 6,1% w stosunku do poprzedniego kwartału. Na koniec czerwca br. łączna liczba kart kredytowych wyniosła 9,6 mln szt. Liczba kart kredytowych w okresie od stycznia do czerwca br. zmniejszyła się łącznie o 1,3 mln sztuk, co oznacza spadek o 11,4%.

Na spadek liczby kart kredytowych, który jest obserwowany od grudnia 2009 r. miało wpływ kilka różnych przyczyn. Spadek liczby kart kredytowych wynika przede wszystkim ze zmiany polityki banków w zakresie ich wydawania i obsługi, tzn. zaostrzenia kryteriów dotyczących zarówno wydawania nowych kart i przyznawania nowych limitów, jak i obsługi kart już wydanych. I tak:

- 1) banki zaczęły poddawać dotychczasowych klientów procesowi bardziej rygorystycznej weryfikacji pod kątem ich zdolności kredytowej,
- 2) klienci zostali poproszeni o dostarczenie aktualnych zaświadczeń o wysokości dochodów, przyznane wcześniej limity były obniżane, a ponadto były podejmowane decyzje o odmowie wydania nowej karty, w przypadku gdy termin ważności poprzedniej już się skończył,
- 3) w wyniku weryfikacji bazy klientów w niektórych bankach wycofywane były karty „nieaktywne”.

Wpływ na te działania miały dwa główne czynniki. Po pierwsze, wzrastała we wcześniejszych miesiącach znacząco wartość zadłużenia na kartach kredytowych (z 10,8 mld zł w grudniu 2008 r. do 14,8 mld zł w grudniu 2009 r., utrzymując ten sam poziom w czerwcu 2010 r.), w tym wartość tzw. „złych kredytów” wynikających z braku spłaty kredytu w terminie. Po drugie, pewien wpływ na powyższe działania banków, a w efekcie zmniejszenie liczby kart kredytowych, miała również Rekomendacja T, dotycząca zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych (wydana w lutym 2010 r. przez Komisję Nadzoru Finansowego).

Część klientów sama rezygnowała z dotychczas przyznanych kart kredytowych, bardzo często niewykorzystywanych lub w niewielkim stopniu wykorzystywanych, w celu zwiększenia swojej zdolności kredytowej, zwłaszcza w sytuacji ubiegania się o inny kredyt, np. hipoteczny.

Zmiany na rynku kart kredytowych nie wpłynęły negatywnie na liczbę i wartość transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych. W II kwartale br. przeprowadzono przy użyciu

kart płatniczych 385 mln transakcji (gotówkowych oraz bezgotówkowych) i w porównaniu do poprzedniego kwartału odnotowano wzrost o 7,5% (tabela nr 2, str. 23). W II kwartale br. pojedyncza karta płatnicza posłużyła do realizacji średnio 12 transakcji (zarówno gotówkowych, np. wypłaty z bankomatu, jak i bezgotówkowych). Wskaźnik ten wzrósł o 9% w porównaniu do poprzedniego kwartału. W II kwartale 2010 r. przy użyciu kart dokonano transakcji na łączną kwotę 88 mld zł, co w porównaniu do poprzedniego kwartału stanowiło wzrost o 10% (tabela nr 3, str. 24).

Według danych z banków, w II kwartale 2010 r. przy użyciu kart przeprowadzono 205 mln transakcji bezgotówkowych na łączną kwotę 21,7 mld zł, co w porównaniu do poprzedniego kwartału stanowiło odpowiednio wzrost o 7% i 9% (tabela nr 4, str. 25). Udział w ogólnej liczbie i wartości transakcji kartowych pozostał na takim samym poziomie jak w poprzednim kwartale i wyniósł odpowiednio 53% i 24%.

Systematycznie wzrasta zainteresowanie usługą *cash back*, która umożliwia posiadaczom kart przy okazji płacenia za zakupy kartą wypłatę gotówki. Usługę tę oferowało na koniec czerwca 2010 r. ponad 20 tys. placówek handlowych. W II kwartale 2010 r. dokonano 282 tys. transakcji *cash back*, na łączną kwotę 30 mln zł. W porównaniu do kwartału poprzedniego, oznacza to wzrost odpowiednio o 11% i 13% (tabela nr 5, str. 26).

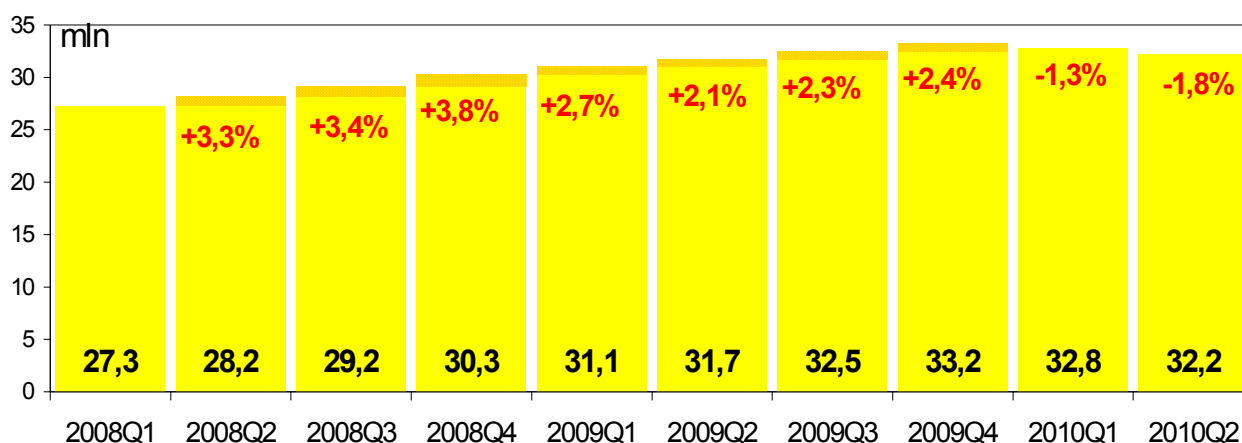
Rośnie także liczba bankomatów, które są dostępne na terenie naszego kraju. Na koniec czerwca br. było ich 16,2 tys. sztuk. Na przestrzeni II kwartału br. w bankomatach przeprowadzono 171,9 mln transakcji na łączną kwotę 63, 7 mld zł (tabela nr 5, str. 26). W porównaniu do poprzedniego kwartału obydwie te wielkości wzrosły odpowiednio o 7% i 10%. Średnio dziennie dokonywano w jednym bankomacie na terenie kraju ponad 116 transakcji (w poprzednim kwartale 110 transakcji). Wzrosła także liczba terminali POS, która na koniec czerwca br. wynosiła 236 tys. sztuk, czyli o 13 tys. więcej niż w marcu br. Z danych uzyskiwanych od agentów rozliczeniowych wynika także, że wzrosła liczba i wartość transakcji bezgotówkowych przeprowadzanych przy użyciu terminali POS. W II kwartale br. zarejestrowano 202 mln transakcji na łączną kwotę 20,6 mld zł (tabela nr 6, str. 27).

LICZBA KART PŁATNICZYCH

Ogólna liczba kart

Według stanu na koniec czerwca 2010 r., na polskim rynku znajdowało się w obiegu **32,2 mln kart płatniczych** (wykres nr 1), to jest o 600 tys. kart mniej niż w marcu br., co stanowiło **spadek o 1,8%**. Od grudnia 2009 r. liczba wydanych kart płatniczych zmniejszyła się o 1 mln sztuk, czyli o 3,1%. Spadek dotyczył głównie kart kredytowych i wynikał z kilku przesłanek, m.in. ze zmiany polityki banków w zakresie wydawania kart kredytowych (zmniejszanie limitów), zamykania kart tzw. „nieaktywnych”, a także rozpoczętego procesu dostosowania się banków do zaleceń KNF określonych w Rekomendacji T, wydanej w lutym 2010 r. w zakresie zarządzania ryzykiem detalicznych ekspozycji kredytowych. Szerzej to zagadnienie zostało omówione w rozdziale dotyczącym kart kredytowych.

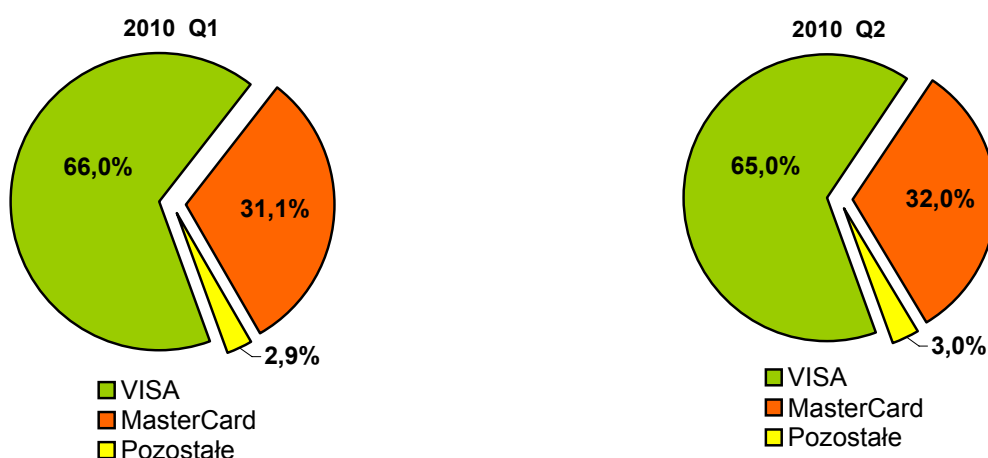
Wykres nr 1. Liczba kart płatniczych w Polsce w okresie 2008Q1 – 2010Q2

Karty płatnicze w podziale na rodzaje według systemów kartowych

Pozycję dominującą na rynku polskim, jeśli chodzi o organizacje wydające karty, nadal utrzymuje VISA, do której należy 65,0% wydanych w Polsce kart płatniczych, natomiast drugie miejsce z 32,0% udziałem w rynku zajmuje MasterCard. W stosunku do poprzedniego kwartału odnotowano wzrost o jeden punkt procentowy udziału kart systemu MasterCard w ogólnej liczbie kart. Strukturę wydanych kart w podziale według systemów kartowych prezentuje wykres nr 2.

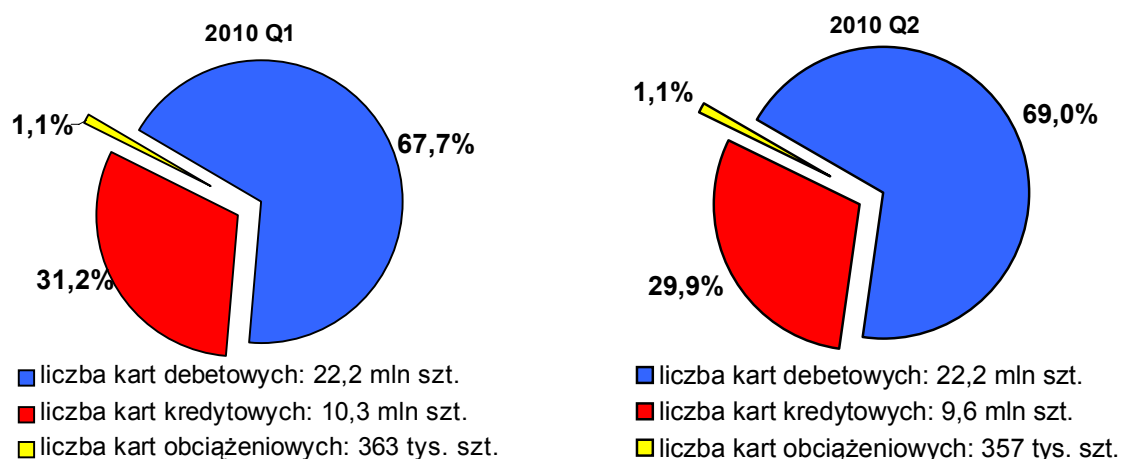
Wykres nr 2. Struktura wydanych kart według poszczególnych systemów kartowych (stan na koniec I kwartału oraz II kwartału br.)

Karty płatnicze w podziale na rodzaje według sposobu rozliczenia transakcji

Strukturę wydanych kart w podziale na karty debetowe, kredytowe i obciążeniowe na koniec II kwartału br. prezentuje wykres nr 3. Mimo że liczebność poszczególnych kategorii ulega niewielkim zmianom, to z racji skali ich udział w rynku utrzymuje się w kolejnych kwartałach na podobnym poziomie. Tak jak we wcześniejszych okresach, wśród wydanych kart największy udział mają karty debetowe (69,0%), natomiast drugą pozycję zajmują karty kredytowe (29,9%).

Wykres nr 3. Struktura wydanych kart w podziale na karty debetowe, kredytowe i obciążeniowe (stan na koniec I kwartału oraz II kwartału br.)

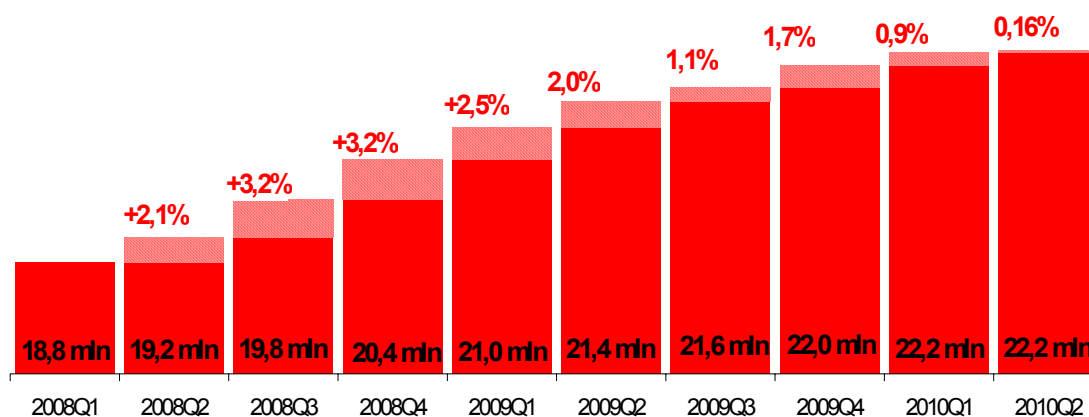
Karty debetowe

Karty debetowe charakteryzują się tym, iż umożliwiają dokonywanie zakupów lub wypłatę gotówki tylko do wysokości środków zgromadzonych na rachunku bankowym. Wszystkie transakcje wykonywane przy użyciu kart debetowych są autoryzowane, tzn. że przy każdym użyciu karty

sprawdzana jest autentyczność, status oraz dostępność środków zgromadzonych na rachunku. Karty debetowe są wydawane przez większość banków standardowo w pakiecie do każdego otwieranego rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowego.

Na przestrzeni ostatnich kwartałów można zaobserwować stałą tendencję wzrostową w zakresie wydawanej liczby kart debetowych (wykres nr 4). W II kwartale br. liczba kart debetowych wzrosła o 36 tys. i osiągnęła łączną wielkość **22,2 mln szt.** W porównaniu do poprzedniego kwartału zwiększył się także udział kart debetowych w rynku kart płatniczych z 67,7% do 69%.

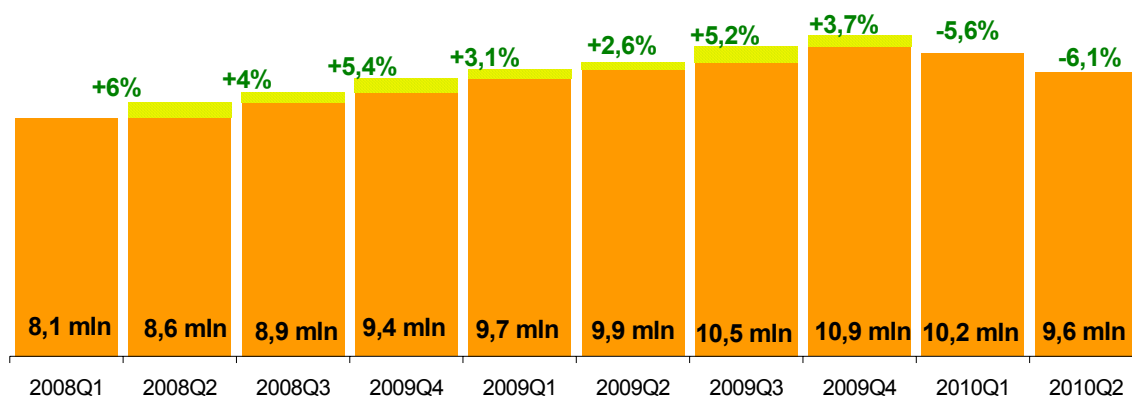
Wykres nr 4. Liczba kart debetowych w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

Karty kredytowe

Drugie pod względem powszechności użytkowania są karty kredytowe. Są to karty umożliwiające posiadaczowi skorzystanie z oferowanego przez bank limitu kredytowego. Posiadacz karty samodzielnie podejmuje decyzję o terminie spłaty. Z reguły banki wyznaczają tzw. okres bezodsetkowy, w którym klient może spłacić kredyt bez ponoszenia z tego tytułu kosztów odsetków. Posiadanie karty kredytowej nie wiąże się z koniecznością otwarcia rachunku bieżącego w banku. Na przestrzeni ostatnich sześciu lat liczba wyemitowanych przez banki kart kredytowych wzrosła aż 6-krotnie. W II kwartale br. liczba kart kredytowych zmniejszyła się o 625 tys., co oznacza spadek o 6,1% w stosunku do poprzedniego kwartału. Na koniec czerwca br. łączna liczba kart kredytowych wyniosła **9,6 mln szt.** (wykres nr 5).

Wykres nr 5. Liczba kart kredytowych w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

Liczba kart kredytowych w okresie od stycznia do czerwca br. zmniejszyła się o 1,3 mln sztuk, co oznacza **spadek o 11,4%**.

Spadek liczby kart kredytowych wynika ze zmiany polityki banków w zakresie ich wydawania i obsługi, tzn. zaostrzenia kryteriów dotyczących zarówno wydawania nowych kart i przyznawania nowych limitów, jak i obsługi kart już wydanych. Banki zaczęły poddawać dotychczasowych klientów procesowi bardziej rygorystycznej weryfikacji pod kątem ich zdolności kredytowej. Ponadto klienci zostali poproszeni o dostarczenie aktualnych zaświadczeń o wysokości dochodów, przyznane wcześniej limity były obniżane, a ponadto były podejmowane decyzje o odmowie wydania nowej karty w przypadku gdy termin ważności poprzedniej już się skończył. W niektórych bankach, w wyniku weryfikacji bazy klientów, wycofywane były karty „nieaktywne”, co było szczególnie widoczne w bankach, które jako kluczowy rynek w strategii sprzedaży wybrały rynek *consumer finance*. Wpływ na te działania miały dwa główne czynniki.

Po pierwsze, wzrastała we wcześniejszych miesiącach znacząco wartość zadłużenia na kartach kredytowych (z 10,8 mld zł w grudniu 2008 r. do 14,8 mld zł w grudniu 2009 r., utrzymując ten sam poziom w czerwcu 2010 r.), w tym wartość tzw. „złych kredytów” wynikających z braku spłaty kredytu w terminie. Wynikało to z jednej strony z wcześniejszego bardziej liberalnego wydawania tych kart przez banki, tj. osobom o niższych poziomach zdolności kredytowej i mniejszej wiedzy o ryzykach wynikających z korzystania z kart kredytowych niż klienci wcześniej posiadający karty kredytowe, z drugiej zaś strony z częstszego niż wcześniej wykorzystywania przez klientów banków kredytu z takich kart w sytuacji kryzysu finansowego i mniejszych możliwości zaciągnięcia przez klientów w bankach innego rodzaju kredytu.

Po drugie, pewien wpływ na powyższe działania banków, a w efekcie zmniejszenie liczby kart kredytowych, miała również Rekomendacja T, dotycząca zarządzania ryzykiem detalicznych

ekspozycji kredytowych, wydana w lutym 2010 r. przez Komisję Nadzoru Finansowego. Główne postanowienia Rekomendacji mające wpływ na rynek kart kredytowych to m.in.:

- ograniczenie maksymalnego poziomu relacji zobowiązań kredytowych do 50% dochodów netto (65% dla klientów z zarobkami powyżej średniej krajowej),
- konieczność przyjmowania limitów kart kredytowych i limitów kredytów odnawialnych do wyliczania zdolności kredytowej (nawet jeżeli nie są w pełni wykorzystywane),
- obowiązek korzystania z baz danych zawierających informacje o poziomie zadłużenia klientów i historii spłat,
- wymagania w zakresie dostarczania przez klientów dokumentów niezbędnych do oceny zdolności kredytowej (m.in. aktualność dokumentów o wielkości dochodów klienta).

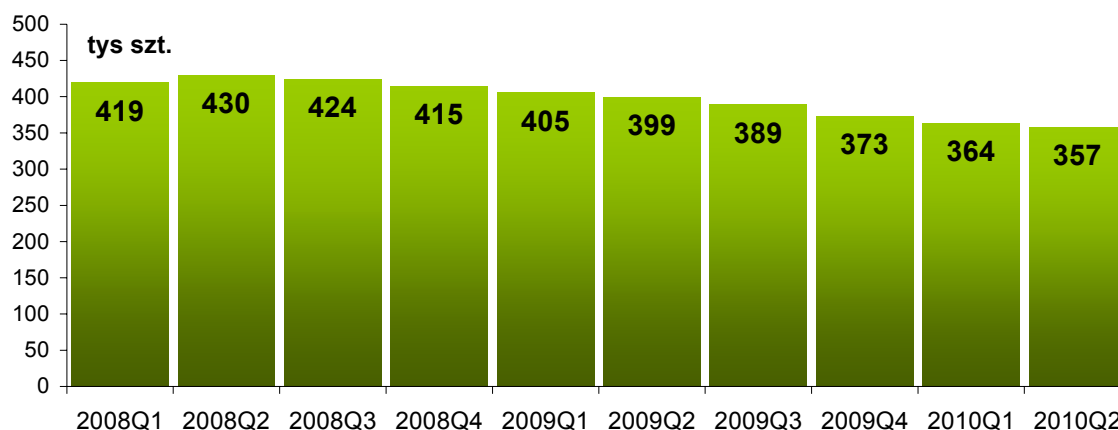
Ponadto klienci, zainteresowani uzyskaniem kredytu bankowego, sami rezygnowali z dotychczas przyznanych kart kredytowych, bardzo często niewykorzystywanych lub w niewielkim stopniu wykorzystywanych, w celu zwiększenia swojej zdolności kredytowej, zwłaszcza w sytuacji ubiegania się o inny kredyt, np. hipoteczny.

Karty obciążeniowe

Karty obciążeniowe (zwane „charge”) pozwalają na korzystanie z przyznanego miesięcznego limitu kredytowego w ramach rachunku bieżącego. Posiadacz karty obciążeniowej rozlicza się z bankiem w określonym w umowie terminie (Bank automatycznie pobiera na koniec okresu rozliczeniowego środki z jego konta).

Na przestrzeni ostatnich kwartałów potwierdza się tendencja spadkowa, jeśli chodzi o liczbę wydawanych kart obciążeniowych. Są one wypierane z rynku przez bardziej atrakcyjne dla klientów karty kredytowe. W II kwartale 2010 r. liczba kart obciążeniowych zmniejszyła się o 6 tys., co stanowiło spadek o 2%. Na koniec czerwca br. liczba kart obciążeniowych wynosiła 357 tys. szt. a ich udział kart obciążeniowych w rynku kart płatniczych pozostał na poziomie 1,1%.

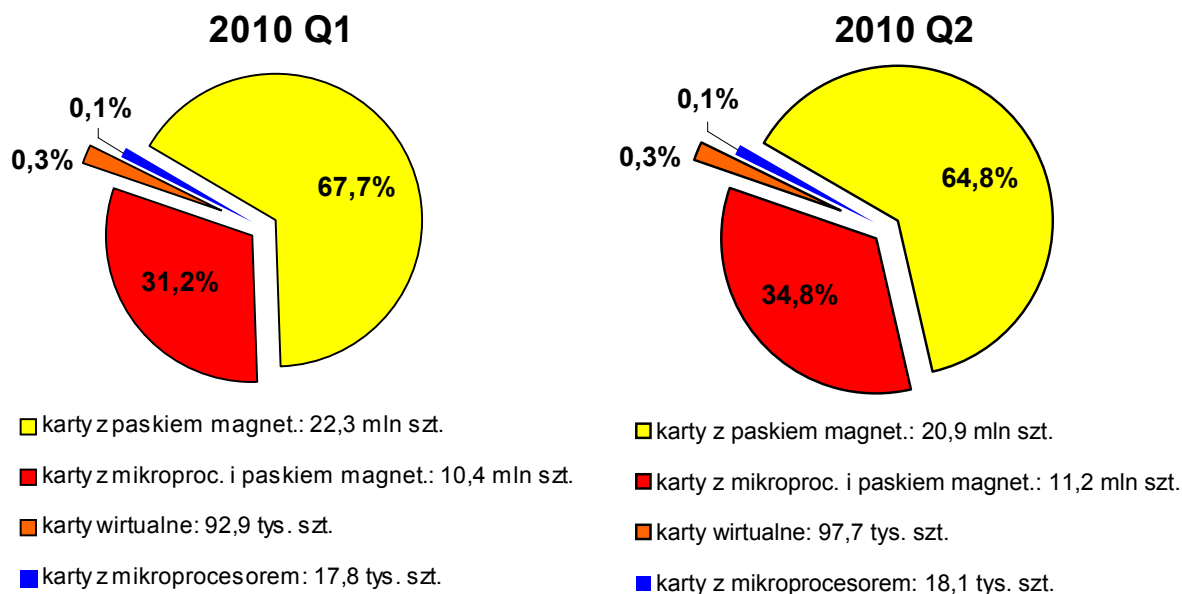
Wykres nr 6. Liczba kart obciążeniowych w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

Karty płatnicze w podziale na rodzaje według technologii zapisu danych

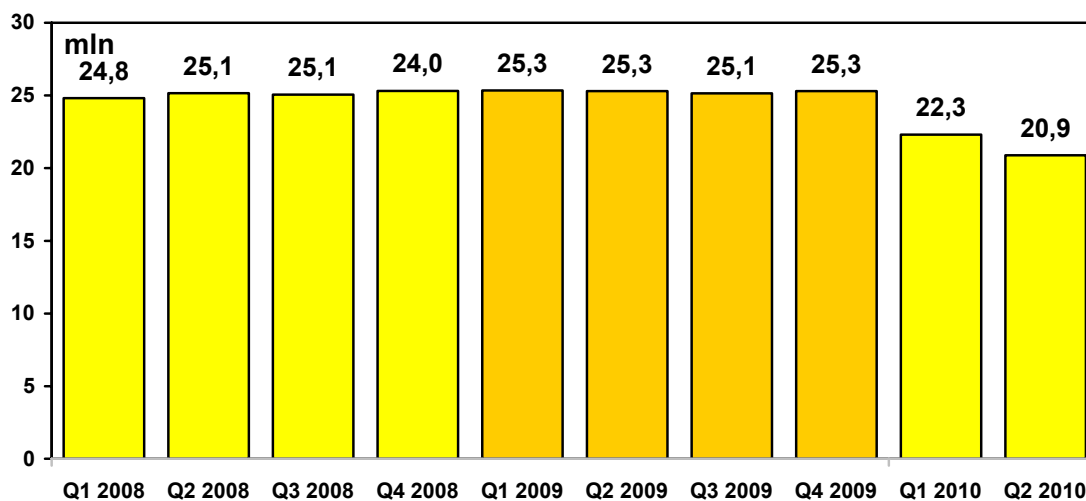
Strukturę na koniec II kwartału br. wydanych kart w podziale na karty wyposażone w pasek magnetyczny, karty z paskiem magnetycznym oraz mikroprocesorem, karty wirtualne i karty z mikroprocesorem prezentuje wykres nr 7.

Wykres nr 7. Struktura kart w podziale według technologii zapisu danych w I i II kwartale 2010 r.

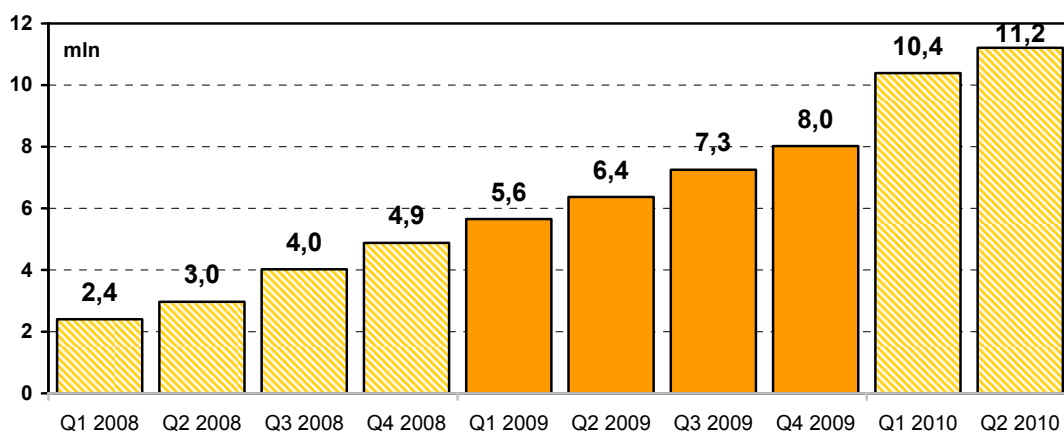
Karty płatnicze wyemitowane w Polsce są w przeważającej większości kartami wyposażonymi wyłącznie w pasek magnetyczny. Jednak udział tego rodzaju kart stopniowo się zmniejsza, i w porównaniu do poprzedniego okresu był mniejszy o 3 punkty procentowe i wynosił 64,8%. Na koniec czerwca br. liczba kart wyposażonych tylko w pasek magnetyczny wynosiła **20,9 mln** szt. i w porównaniu do poprzedniego kwartału zmniejszyła się o 1,4 mln., tj. o 6% (wykres nr 8).

Wykres nr 8. Liczba kart z paskiem magnetycznym w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

Najbardziej dynamicznie rośnie liczba kart hybrydowych, czyli wyposażonych zarówno w pasek magnetyczny, jak i mikroprocesor. W porównaniu do poprzedniego kwartału nastąpił **wzrost** liczby tego typu kart o 840 tys. sztuk, czyli o 8,1%. Kart tego typu było na rynku na koniec czerwca br. 11,2 mln szt. (wykres nr 9), co dało udział tego typu kart w rynku kartowym ogółem na poziomie 34,8%. Rosnąca obecność kart wyposażonych w mikroprocesor jest skutkiem szeroko zakrojonych prac mających na celu propagowanie i promowanie działań zwiększających bezpieczeństwo rozliczeń, do których należy przeniesienie kart na standard EMV. Przyjęty przez polskie banki standard SEPA (Jednolitego Obszaru Płatności w Euro) zakłada datę ostatecznego wdrożenia na grudzień 2010 r.

Wykres nr 9. Liczba kart z paskiem magnetycznym i z mikroprocesorem w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

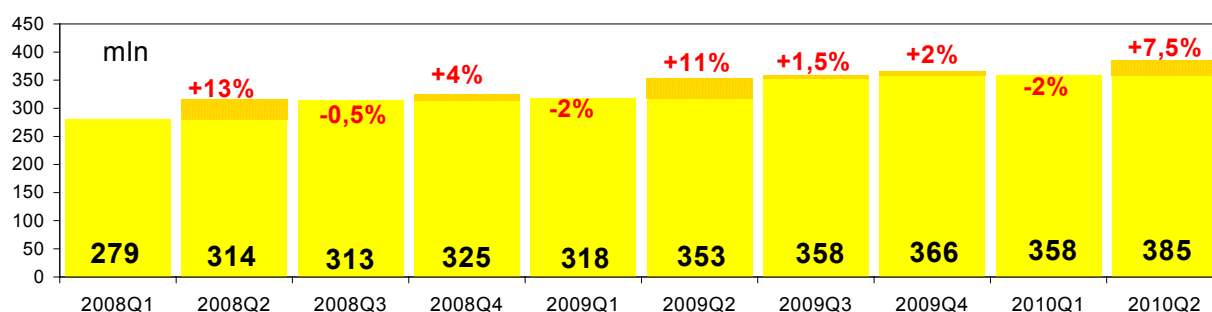
Od 2004 roku na rynku polskim występują również tzw. karty wirtualne, służące przede wszystkim do dokonywania płatności z wykorzystaniem Internetu. Dzięki systematycznemu wzrostowi liczba tych kart na koniec II kwartału 2010 r. ukształtowała się na poziomie 97,7 tys. W porównaniu do poprzedniego kwartału odnotowano wzrost liczby kart wirtualnych o 4,8 tys. sztuk, co stanowi wzrost o 5%.

TRANSAKCJE Z WYKORZYSTANIEM KART PŁATNICZYCH

Liczba transakcji

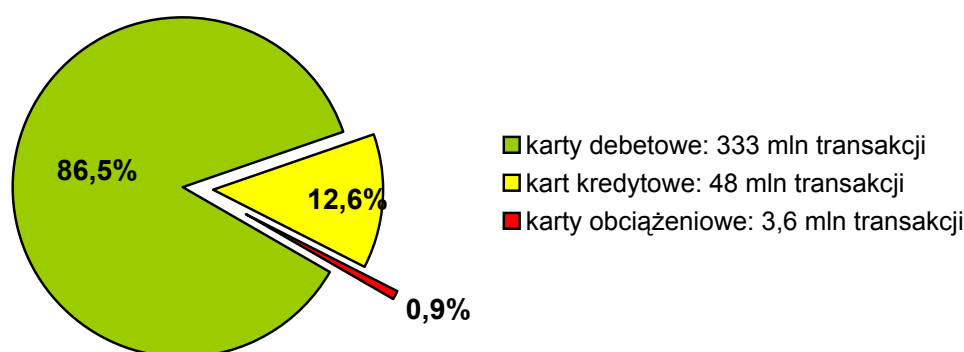
Według danych z banków, w II kwartale br., przeprowadzono przy użyciu kart płatniczych **385 mln transakcji** (gotówkowych oraz bezgotówkowych) i w porównaniu do poprzedniego kwartału odnotowano **wzrost o 7,5%** (wykres nr 10).

Wykres nr 10. Liczba transakcji kartami w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

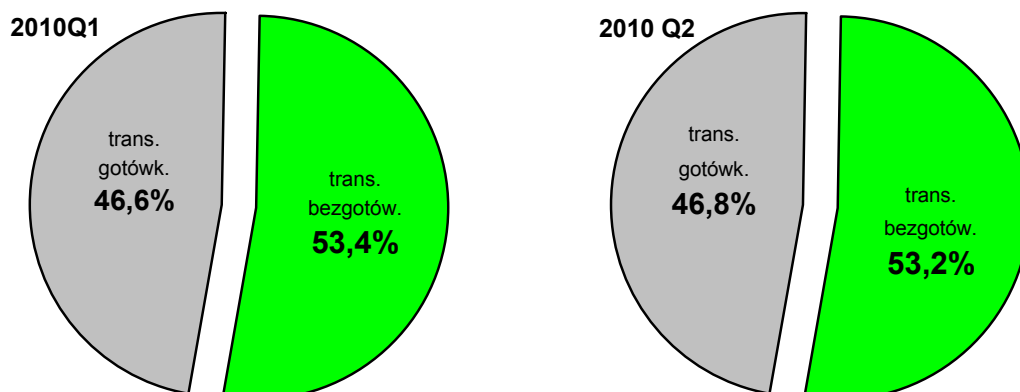
W II kwartale 2010 r. przeważająca większość transakcji, tj. 87%, była dokonywana kartami debetowymi. Mniej liczne były transakcje dokonywane kartami kredytowymi (13%) oraz kartami obciążeniowymi (1%) – wykres nr 11.

Wykres nr 11. Struktura liczby przeprowadzonych transakcji przy użyciu kart w II kwartale 2010 r.

Do kategorii transakcji kartowych zaliczają się wszystkie rodzaje transakcji, jakie można było przeprowadzić przy użyciu karty, np. wypłata gotówki z bankomatu, wypłata gotówki w kasie banku, usługa cash back, płatności bezgotówkowe w punktach handlowo-usługowych akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze, płatności bezgotówkowe za pośrednictwem internetu. Banki rejestrują operacje płatnicze dokonane przy użyciu kart wydanych swoim klientom. Mogą to być transakcje dokonane zarówno na terenie kraju, jak i poza jego granicami. W liczbie transakcji kartowych dominującą kategorią są transakcje bezgotówkowe. W II kwartale 2010 r. **udział liczby transakcji bezgotówkowych** w ogólnej liczbie transakcji dokonanych kartami wyniósł 53,2% (w poprzednim kwartale 53,4%) (wykres nr 12).

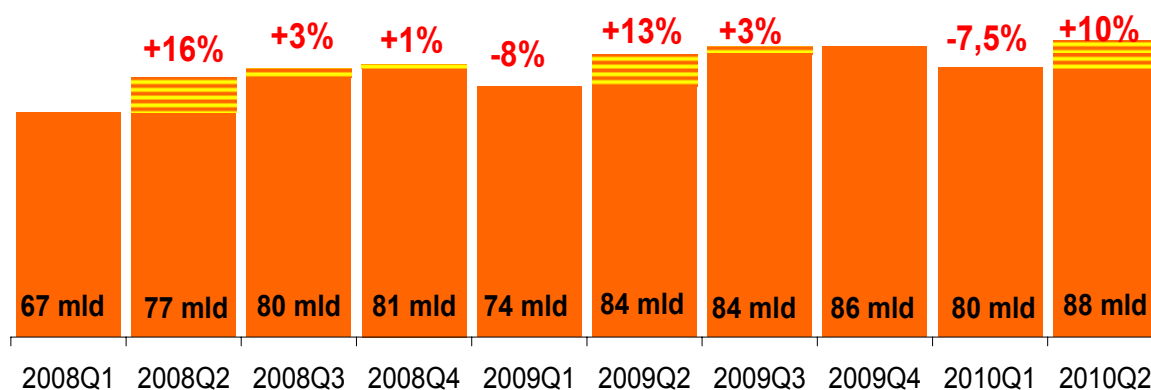
Wykres nr 12. Udział transakcji bezgotówkowych i gotówkowych w ogólnej liczbie transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych w I i II kwartale 2010 r.

Wartość transakcji

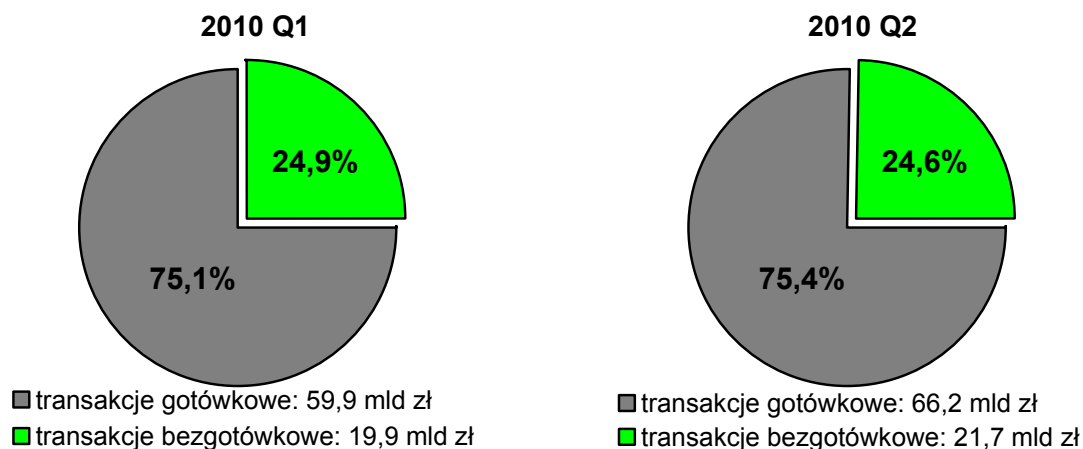
W II kwartale 2010 r. przy użyciu kart dokonano transakcji na **łącną kwotę 88 mld zł**, co w porównaniu do poprzedniego kwartału stanowiło **wzrost o 10%** (wykres nr 13).

Wykres nr 13. Wartość transakcji kartami w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

W ogólnej wartości transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych zdecydowanie dominują transakcje gotówkowe (tj. wypłaty gotówkowe z bankomatów, wypłaty z kas banku oraz wykorzystanie usługi „cash back”). W II kwartale 2010 r. udział wartości transakcji gotówkowych w ogólnej wartości transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych wyniósł 75%, czyli pozostał na niezmiennym poziomie w porównaniu do poprzedniego kwartału (wykres nr 14).

Wykres nr 14. Udział transakcji bezgotówkowych i gotówkowych w ogólnej wartości transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych w I kwartale i II kwartale 2010 r.

W II kwartale 2010 r. **średnia wartość transakcji** przeprowadzonej przy użyciu karty płatniczej **wyniosła 228 zł**, co w porównaniu do poprzedniego kwartału stanowi wzrost o 2% (średnia wartość transakcji w I kwartale br.wynosiła 223 zł).

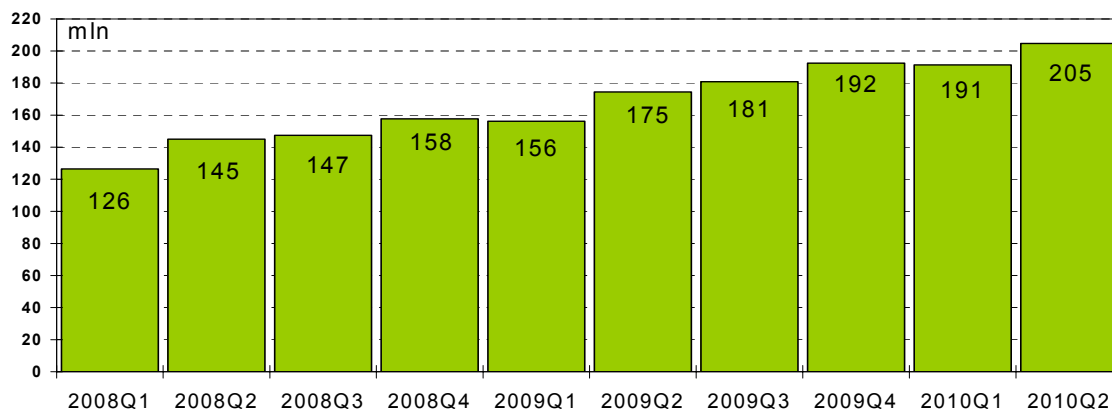
Innym wskaźnikiem charakteryzującym zachowania użytkowników kart płatniczych jest średnia liczba transakcji przeprowadzanych pojedynczą kartą. W II kwartale 2010 r. średnio **na jedną kartę przypadało 12 przeprowadzonych transakcji**. Wskaźnik ten w porównaniu do poprzedniego kwartału wzrósł o 1 szt. (w poprzednim kwartale na kartę przypadało 11 transakcji).

Transakcje bezgotówkowe

Dane pochodzące z sektora bankowego

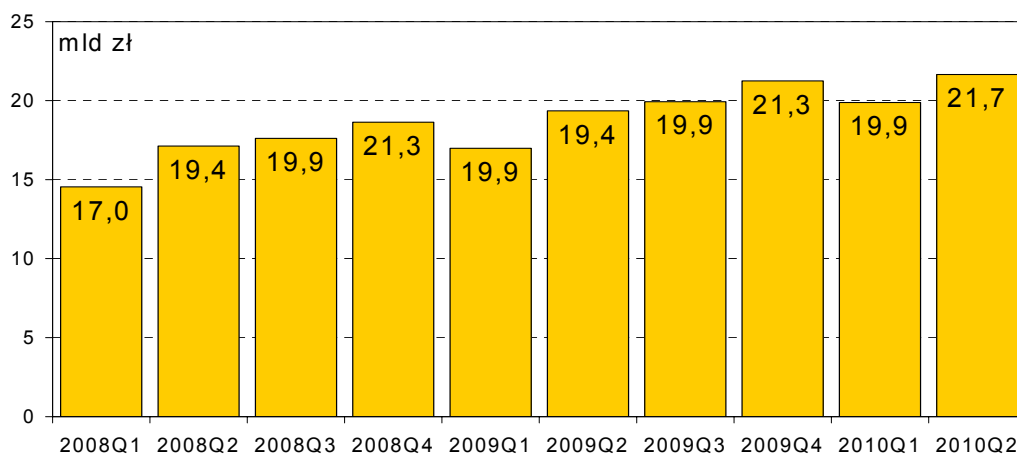
Według danych z banków, w II kwartale 2010 r. przy użyciu kart przeprowadzono **205 mln transakcji bezgotówkowych** (wykres nr 15), czyli o 13,4 mln transakcji więcej niż w poprzednim kwartale, co stanowiło **wzrost o 7%**.

Wykres nr 15. Liczba transakcji bezgotówkowych w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

Według danych z banków, w II kwartale 2010 r. przy użyciu kart przeprowadzono na rynku polskim **transakcji bezgotówkowych na łączną kwotę 21,7 mld zł**, co w porównaniu do poprzedniego kwartału stanowiło wzrost o 1,8 mld zł, czyli **wzrost o 9%** (wykres nr 16).

Wykres nr 16. Wartość transakcji bezgotówkowych w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

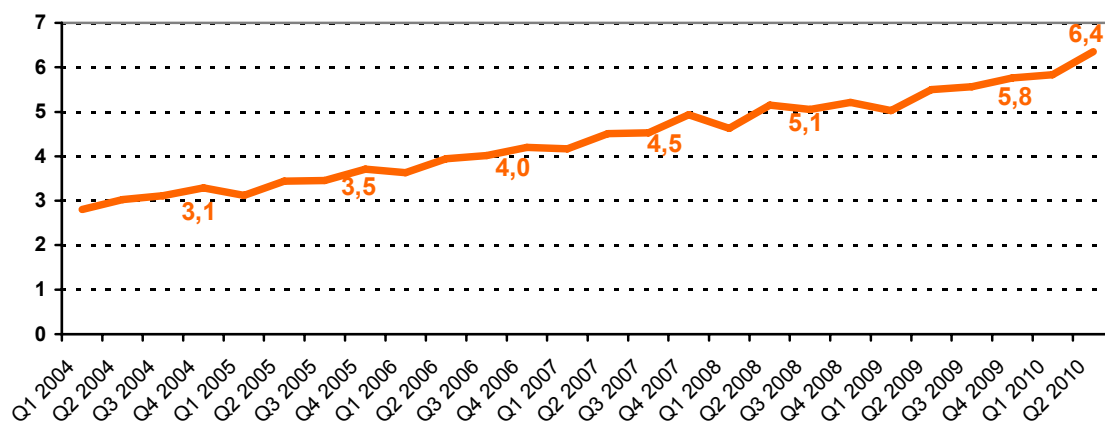

W II kwartale 2010 r., w porównaniu do poprzedniego kwartału, udział wartości transakcji bezgotówkowych w ogólnej wartości transakcji przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych pozostał na niezmiennym poziomie, tj. 24%.

W II kwartale 2010 r. średnia wartość transakcji bezgotówkowej przeprowadzonej przy użyciu karty wynosiła 106 zł, co stanowi nieznaczny wzrost w stosunku do poprzedniego kwartału (średnia wartość transakcji w I kwartale br. wynosiła 104 zł).

Średnia liczba transakcji bezgotówkowych przeprowadzonych pojedynczą kartą płatniczą w II kwartale 2010 r. **wyniosła 6,4** (w poprzednim kwartale wynosiła 5,8). W porównaniu do lat ubiegłych obserwuje się stały wzrost tego wskaźnika (wykres nr 17). Od początku 2004 r. dwukrotnie zwiększyła się jego wartość.

Wykres nr 17. Średnia liczba transakcji bezgotówkowych realizowanych pojedynczą kartą płatniczą - w kolejnych kwartałach od 2004 roku

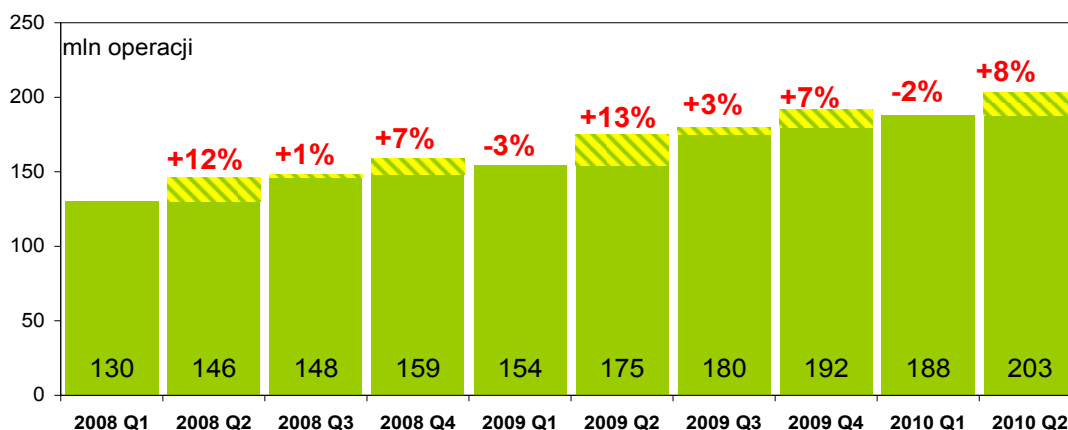
Dane od agentów rozliczeniowych

Drugim źródłem informacji o transakcjach przeprowadzonych przy użyciu kart płatniczych są agenci rozliczeniowi działający na rynku polskim. Rejestrują oni transakcje przeprowadzane na terenie kraju przez klientów polskich oraz zagranicznych w punktach handlowo-usługowych akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze. Są to transakcje o charakterze bezgotówkowym przeprowadzane w terminalach POS, imprinterach bądź za pośrednictwem Internetu.

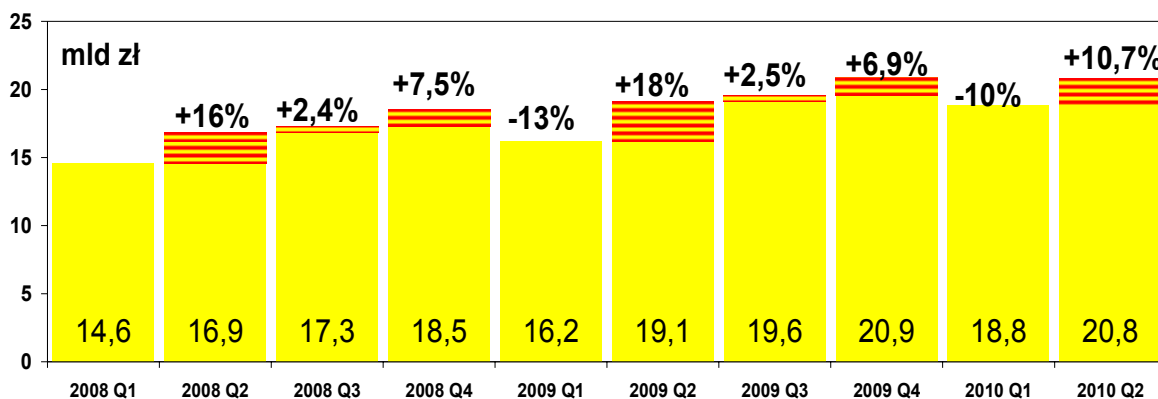
Z danych uzyskanych od agentów rozliczeniowych wynika, że w II kwartale 2010 r. zarejestrowano **203 mln sztuk transakcji bezgotówkowych** i było ich o 15,4 mln więcej w porównaniu do poprzedniego kwartału, co oznacza **wzrost o 8%** (wykres nr 18).

Wartość transakcji bezgotówkowych zarejestrowanych przez agentów rozliczeniowych w II kwartale 2010 r. wyniosła 20,8 mld zł i była o 2,0 mld zł większa w porównaniu do kwartału poprzedniego, co oznacza **wzrost o 11%** (wykres nr 19).

Wykres nr 18. Liczba operacji bezgotówkowych rozliczanych przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

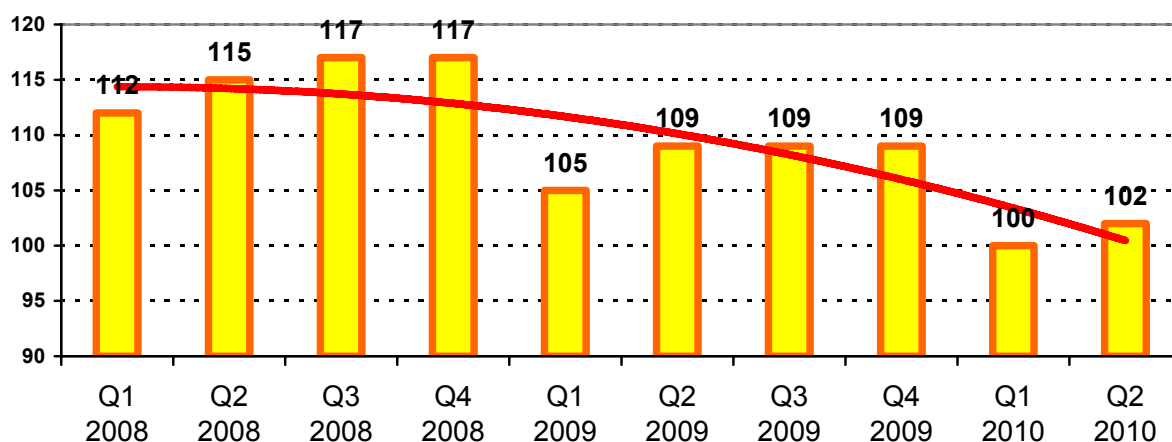

Wykres nr 19. Wartość operacji bezgotówkowych rozliczanych przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

Średnia wartość pojedynczej transakcji bezgotówkowej rejestrowanej przez agentów rozliczeniowych dokonywanej przy użyciu karty wynosiła 102 zł w II kwartale br. Wielkość tego wskaźnika w analogicznych kwartałach w roku 2008 i 2009 wyniosła odpowiednio: 115 zł i 109 zł. Odnotowany spadek wartości tego wskaźnika można zinterpretować jako coraz większą skłonność klientów do wykorzystywania kart płatniczych przy realizacji płatności za transakcje o coraz niższej wartości (wykres nr 20).

Wykres nr 20. Średnia wartość pojedynczej transakcji bezgotówkowej rejestrowanej przez agentów rozliczeniowych w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

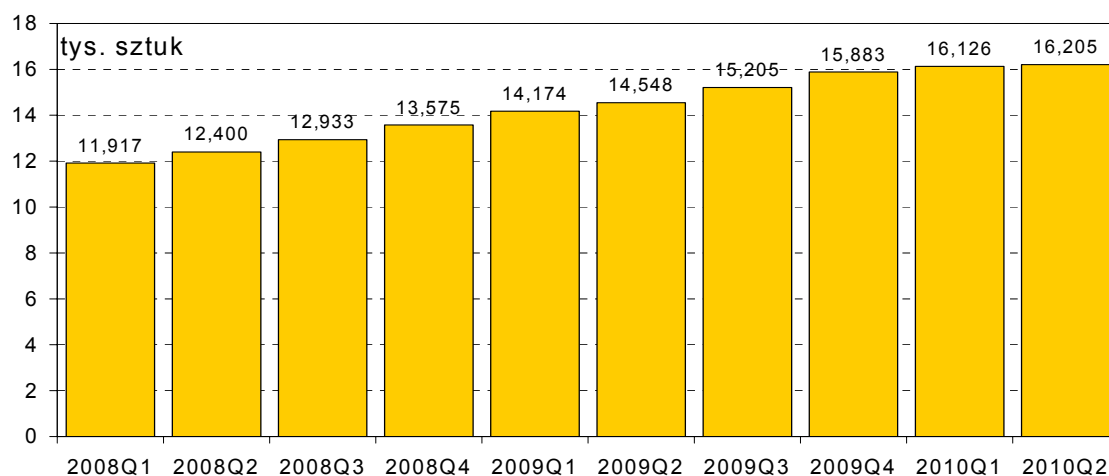

INFRASTRUKTURA RYNKU KART PŁATNICZYCH

Bankomaty

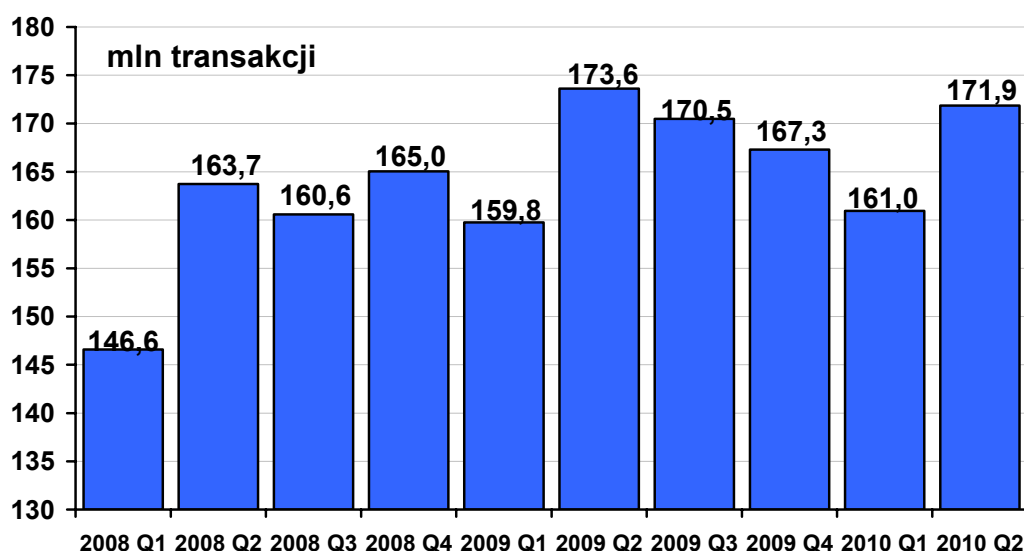
Według danych otrzymywanych od banków i niebankowych operatorów bankomatów, systematycznie wzrasta liczba maszyn ATM. Na koniec czerwca 2010 r. liczba bankomatów w Polsce wynosiła 16,2 tys. szt. i w porównaniu do marca br. powiększyła się o 79 sztuk, co stanowi wzrost o 0,5% (wykres nr 21).

Wykres nr 21. Liczba bankomatów w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

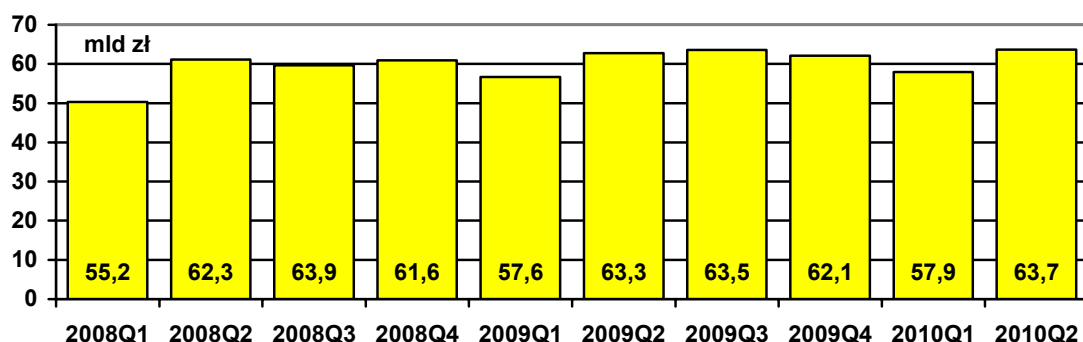
W II kwartale 2010 r. **transakcje w bankomatach** zostały zrealizowane w liczbie **171,9 mln** sztuk i było ich o 10,9 mln więcej w porównaniu do kwartału poprzedniego, co oznacza **wzrost o 7%** (wykres nr 22), ale wzrost ten nie ma charakteru trendu, a raczej można zaobserwować sezonowość drugiego kwartału, który z reguły jest wyższy niż kwartał pierwszy.

Wykres nr 22. Liczba transakcji przeprowadzanych w bankomatach w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

W II kwartale 2010 r. w bankomatach dokonano transakcji na **łącną kwotę 63,7 mld zł**, czyli o 5,7 mln zł więcej w porównaniu do kwartału poprzedniego, co oznacza **wzrost o 10%** (wykres nr 23).

Wykres nr 23. Wartość transakcji w bankomatach w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

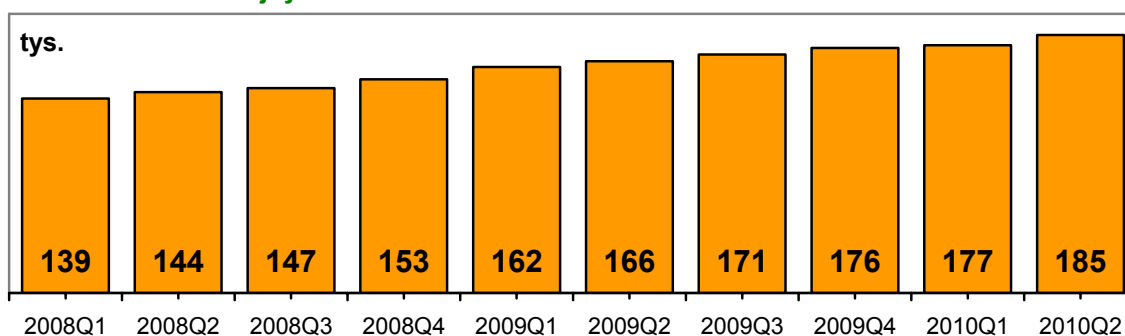
Średnia wartość pojedynczej **transakcji w bankomacie** wynosiła **371 zł**, czyli o 11 zł więcej niż w poprzednim kwartale, co stanowi **wzrost o 3%**.

W II kwartale 2010 r. realizowano średnio dziennie w jednym bankomacie **116 transakcji wypłaty gotówki**, czyli o 7 transakcji więcej niż w poprzednim kwartale, co stanowi **wzrost o 6%**.

Punkty handlowo-usługowe

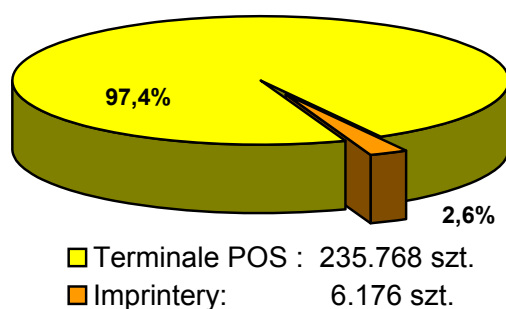
Z danych uzyskanych od agentów rozliczeniowych wynika, iż na koniec czerwca 2010 r. na rynku polskim łącznie funkcjonowało **184,9 tys. punktów handlowo-usługowych** akceptujących płatności dokonywane przy użyciu kart płatniczych i było ich o 7,4 tys. więcej w porównaniu do poprzedniego kwartału, co oznacza **wzrost o 4%** (wykres nr 24).

Wykres nr 24. Liczba punktów handlowo-usługowych akceptujących płatności kartowe w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

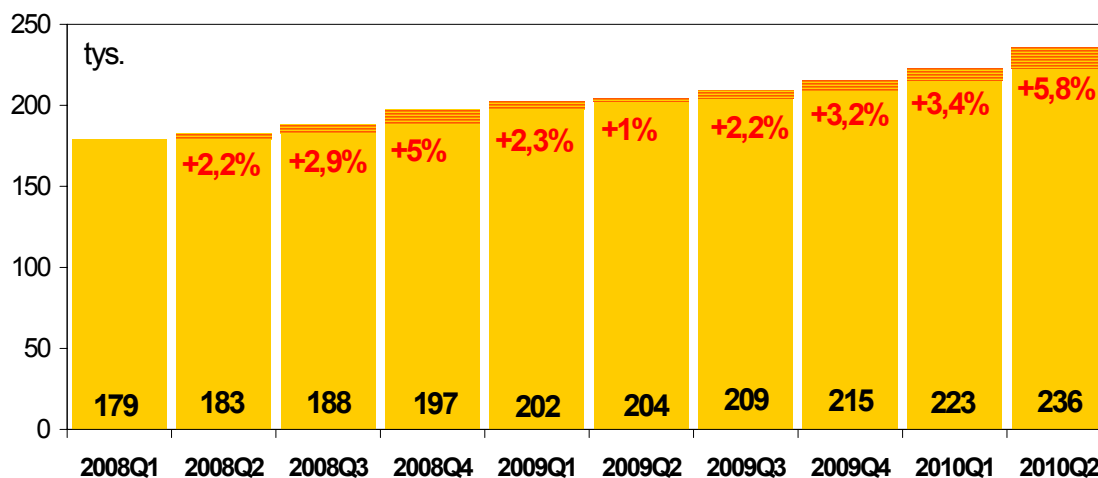

Według danych przekazywanych przez agentów rozliczeniowych, na rynku polskim na koniec czerwca 2010 r. funkcjonowało łącznie **242 tys. urządzeń** akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze. Udział dwóch kategorii urządzeń, tj. terminali POS oraz imprinterów, w II kwartale 2010 r. prezentuje wykres nr 25.

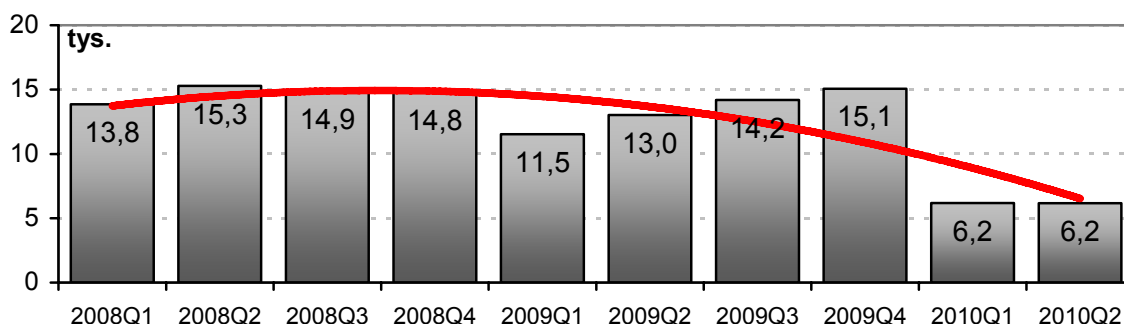
Wykres nr 25. Udział terminali POS oraz imprinterów w ogólnej liczbie urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze dostępnych na rynku polskim w II kwartale 2010 r.

W II kwartale 2010 r. funkcjonowało na polskim rynku **235,8 tys. terminali POS** i było ich o 13 tys. więcej w porównaniu do poprzedniego kwartału, co oznacza **wzrost o 6%** (wykres nr 26). Rosnąca dostępność do urządzeń umożliwiających płatności bezgotówkowe potwierdza coraz większe zainteresowanie taką formą możliwości realizowania płatności, zarówno ze strony sprzedawców, jak i ze strony klientów.

Wykres nr 26. Liczba terminali POS na rynku polskim w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

Według stanu na koniec czerwca w Polsce było zainstalowanych **6,1 tys. imprinterów** (wykres nr 27). Udział imprinterów wśród urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze wynosił 2,6% w II kwartale 2010 r. (dla porównania wskaźnik ten w analogicznych okresach w 2009 r. i 2008 r. wynosił odpowiednio 6,0% oraz 7,7%). Przy stale rosnącej liczbie terminali POS wskaźnik, jakim jest udział imprinterów w ogólnej liczbie urządzeń akceptujących elektroniczne instrumenty płatnicze, będzie miał tendencję spadkową.

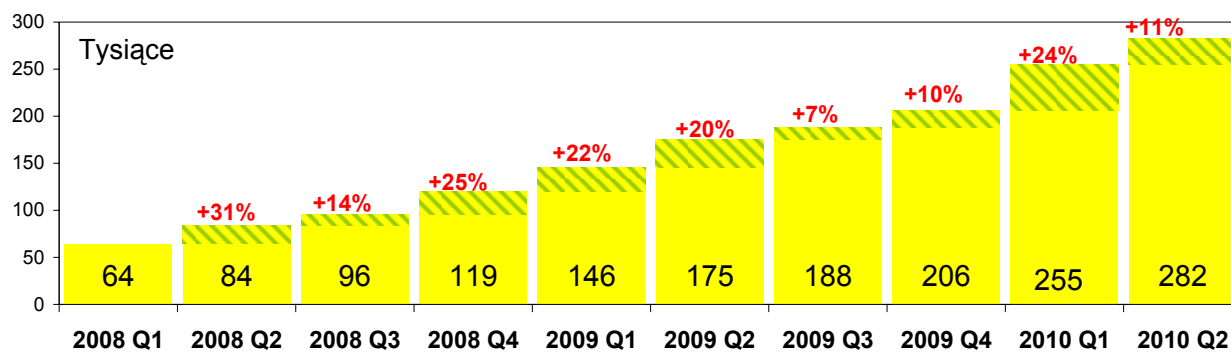
Wykres nr 27. Liczba imprinterów na rynku polskim w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.**Punkty oferujące usługę cash back**

Systematycznie wzrasta zainteresowanie usługą *cash back*, która umożliwia posiadaczom kart przy okazji płacenia za zakupy kartą **wypłatę gotówki**. Usługę tę oferowało na koniec czerwca ponad 20 tys. placówek handlowych (w różnego rodzaju sklepach i supermarketach, na stacjach benzynowych, hotelach, salonach prasowych i innych punktach handlowo-usługowych). Polscy użytkownicy kart mogą w Polsce niezależnie od kwoty zakupów przy jednej płatności kartą wypłacić dowolną sumę do 200 zł.

W II kwartale 2010 r. dokonano **282 tys. transakcji cash back**, i było ich o 27 tys. więcej w porównaniu do kwartału poprzedniego, co oznacza **wzrost o 11%** (wykres nr 28). Usługa cash back jest

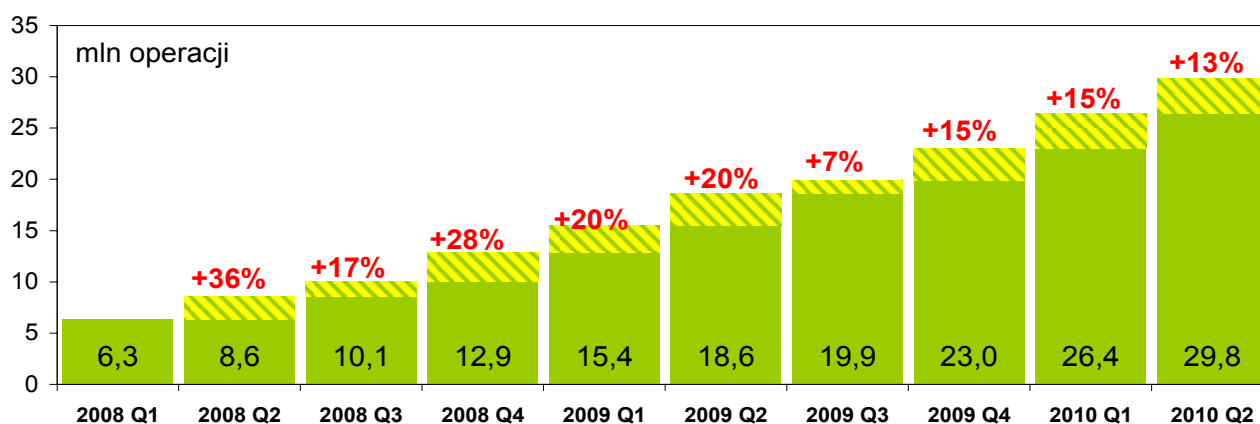
stosunkowo nową na naszym rynku formą wypłaty gotówki przy użyciu kart płatniczych. W porównaniu do najbardziej powszechnej formy korzystania z karty, tj. wypłat z bankomatu, suma transakcji *cash back* stanowi 0,16% liczby transakcji wypłat bankomatowych.

Wykres nr 28. Liczba operacji *cash back* w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

W II kwartale 2010 r. dokonano **282 tys. transakcji *cash back***, i było ich o 27 tys. więcej w porównaniu do kwartału poprzedniego, co oznacza **wzrost o 11%** (wykres nr 28). Usługa *cash back* jest stosunkowo nową na naszym rynku formą wypłaty gotówki przy użyciu kart płatniczych. W porównaniu do najbardziej powszechnej formy korzystania z karty, tj. wypłat z bankomatu, suma transakcji *cash back* stanowi 0,16% liczby transakcji wypłat bankomatowych.

Wykres nr 29. Wartość operacji *cash back* w kolejnych kwartałach od I kwartału 2008 r.

W II kwartale 2010 r. transakcje *cash back* dokonano na łączną kwotę 30 mln zł, i było ich o 3,4 mln zł więcej w porównaniu do poprzedniego kwartału, co oznacza **wzrost o 13%** (wykres nr 29).

Średnia wartość pojedynczej transakcji *cash back* dokonywanej przy użyciu karty **wynosiła 105 zł** - w poprzednim kwartale wynosiła 104 zł.

Opracowała: Magdalena Rabong

Wydział Analiz i Badań

e-mail: magdalena.rabong@nbp.pl

Tabela nr 1. Liczba kart płatniczych w I i II kwartale 2010 r.

LICZBA KART PŁATNICZYCH	2010Q1	ZMIANA	2010Q2
Karty debetowe	22.190.887	+35.333	22.226.220
Udział w ogólnej liczbie	67,7%	↗+0,2%	69%
Karty kredytowe	10.248.865	-609.551	9.623.197
Udział w ogólnej liczbie	31,3%	↘6%	30%
Karty obciążeniowe	363.618	-9.517	357.411
Udział w ogólnej liczbie	1%	↘2%	1%
Karty z paskiem magnetycznym	22.327.035	-1.418.542	20.885.324
Udział w ogólnej liczbie	68%	↘6%	64,9%
Karty z paskiem magnetycznym oraz mikroprocesorem	10.365.657	+816.825	11.205.651
Udział w ogólnej liczbie	31,6%	↗+8%	34,8%
Karty wirtualne	92.877	+4.831	97.708
Udział w ogólnej liczbie	0,28%	↗5%	0,3%
Karty z mikroprocesorem	17.801	+344	18.145
Udział w ogólnej liczbie	0,05%	↗2%	0,06%
RAZEM:	32.803.370	↘1,8%	32.206.828
		+596.542	

Tabela nr 2. Liczba transakcji kartowych w I i II kwartale 2010 r.

LICZBA TRANSAKCJI KARTOWYCH	2010Q1	ZMIANA	2010Q2
Transakcje bezgotówkowe	191.293.049	+609 tys.	204.701.605
		↗7%	
Udział w ogólnej liczbie transakcji	53,4%	↘	53,2%
Transakcje gotówkowe	166.706.772	+13,5 mln	180.176.504
		↗8,1%	
Udział w ogólnej liczbie transakcji	46,6%	↗	46,8%
Karty debetowe	307.684.936	+25,3 mln	332.956.415
		↗8%	
Udział w ogólnej liczbie	86%	↗	86,5%
Karty kredytowe	46.836.653	+1,5 mln	48.344.417
		↗3%	
Udział w ogólnej liczbie	13%	↘	12,6%
Karty obciążeniowe	3.478.232	+99 tys.	3.577.277
		↗3%	
Udział w ogólnej liczbie	1%	↘	0,9%
RAZEM:	357.999.821	+26,9 mln	384.878.109
		↗7,5%	
Średnia liczba transakcji przypadająca na jedną kartę	11	↗9%	12

Tabela nr 3. Wartość transakcji dokonanych kartami płatniczymi w I i II kwartale 2010 r.

Informacja o kartach płatniczych - II kwartał 2010 r.

WARTOŚĆ TRANSAKCJI KARTOWYCH (zł)	2010Q1	ZMIANA	2010Q2
Transakcje bezgotówkowe	19.880.087.960	+ 1,8 mld	21.655.056.688
Udział w ogólnej liczbie transakcji	24,9%	↗9% ↘	24,7%
Transakcje gotówkowe	59.913.802.121	+6,3 mld	66.210.937.575
Udział w ogólnej liczbie transakcji	75,1%	↘10.5% ↗	75,3%
Karty debetowe	71.676.931.219	+7,7 mld	79.353.124.775
Udział w ogólnej liczbie	89,8%	↗11% ↗	90,3%
Karty kredytowe	6.879.040.154	+0,3 mld	7.218.415.842
Udział w ogólnej liczbie	8,6%	↗5% ↘	8,2%
Karty obciążeniowe	1.237.918.714	+56,5 mln	1.294.453.645
Udział w ogólnej liczbie	1,6%	↗5% ↘	1,5%
Karty z paskiem magnetycznym	58.618.387.827	+2,2 mld	60.841.196.751
Udział w ogólnej liczbie	73,5%	↗4% ↘	69,2%
Karty z paskiem magnetycznym oraz mikroprocesorem	21.067.698.891	+5,8 mld	26.909.925.341
Udział w ogólnej liczbie	26,4%	↗28% ↗	30,6%
Karty wirtualne	27.643.275	-1,4 mln	26.206.210
Udział w ogólnej liczbie	0,03%	↘5% ↘	0,03%
Karty z mikroprocesorem	80.160.095	+8,5 mln	88.665.958
Udział w ogólnej liczbie	0,1%	↗11% ↗	0,1%
RAZEM:	79.793.890.087	+8,1 mld	87.865.994.260
		↗10%	
Średnia wartość pojedynczej transakcji kartowej (zł)	223	↗2%	228

Tabela nr 4. Transakcje bezgotówkowe oraz gotówkowe w I i II kwartale 2010 r.

	2010Q1		2010Q2
TRANSAKCJE BEZGOTÓWKOWE			
Liczba tr. bezgotówkowych	191.293.049	+13.408.556	204.701.605
udział w ogólnej liczbie transakcji	53,4%	↗7%	53,2%
Wartość tr. bezgotówkowych (zł)	19.880.087.960	+1,8 mld	21.655.056.688
udział w ogólnej liczbie transakcji	24,9%	↗9%	24,7%
Średnia liczba tr. bezgotówkowych przypadająca na jedną kartę	5,8	↗10%	6,4
Średnia wartość pojedynczej tr. bezgotówkowych (zł)	104	↗2%	106
TRANSAKCJE GOTÓWKOWE			
Liczba tr. gotówkowych	166.706.772	+13.469.732	180.176.504
udział w ogólnej liczbie transakcji	46,6%	↗8,1%	46,8%
Wartość tr. gotówkowych (zł)	59.913.802.121	+6,3 mld	66.210.937.575
udział w ogólnej liczbie transakcji	75,1%	↗10,5%	75,3%
Średnia liczba tr. gotówkowych przypadająca na jedną kartę	5,1	↗10%	5,6
Średnia wartość pojedynczej tr. gotówkowych (zł)	359	↗2%	367

Tabela nr 5. Usługi bankomatowe oraz usługi *cash back* w I i II kwartale 2010 r.

	2010Q1		2010Q2
BANKOMATY			
Liczba bankomatów	16.126	+79 ↗0,5%	16.205
Liczba transakcji	160.951.940	+10,9 mln ↗7%	171.859.640
Wartość transakcji (zł)	57.945.217.663	+5,7 mld ↗10%	63.676.777.578
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	360	↗+3%	371
Dzienna liczba transakcji przypadająca średnio na jeden bankomat	109,7	↗+6%	116,5
CASH BACK			
Liczba transakcji	255.066	+27.213 ↗11%	282.279
Wartość transakcji (zł)	26.434.251	+3,4 mln ↗13%	29.817.568
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	103,6	↗2%	105,6

Tabela nr 6. Wybrane wskaźniki dotyczące transakcji dokonywanych przy użyciu terminali POS oraz imprinterów w I i II kwartale 2010 r.

	2010Q1		2010Q2
TERMINALE POS			
Liczba urządzeń	222.790	+12.978 ↗6%	235.768
Liczba transakcji	186.588.113	+ 15,3 mln ↗8%	201.899.344
Wartość transakcji (zł)	18.591.394.074	2,0 mld ↗11%	20.581.641.531
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	99,6	↗+2%	101,9
Dzienna liczba transakcji przypadająca średnio na jeden terminal	9,3	↗+1%	9,4
Punkty handlowo-usługowe wyposażone w terminale POS	173.121	↗4,3%	180.501
IMPRINTERY			
Liczba urządzeń	6.179	-3 →	6.176
Liczba transakcji	16.586	- 2.130 ↘13%	14.456
Wartość transakcji (zł)	2.409.606	+25.393 ↗1%	2.434.999
Średnia wartość pojedynczej transakcji (zł)	145,3	↗16%	168,4
Punkty handlowo-usługowe wyposażone w imprintery	2.874	↘1%	2.840